

CEL VOOR FINANCIËLE INFORMATIEVERWERKING

Gulden Vlieslaan 55 bus 1 - 1060 BRUSSEL

Tel.: 02/533 72 11

Fax: 02/533 72 00

E-mail: info@ctif-cfi.be

Brussel, 28 februari 2006

Evolutie cashverrichtingen in dossiers Cel

Uit een analyse van de dossiers van de Cel is gebleken dat de meest voorkomende verrichtingen in contanten de manuele wisselverrichtingen, de money remittance verrichtingen (geldoverdrachten¹) en de verrichtingen in contanten op bankrekening betreffen.

Alle dossiers

Het belang van de dossiers met cashverrichtingen in het totale aantal dossiers van de Cel viel van 65,4 % in 2001 terug tot 44,9 % in 2004. In 2005 werd voor het eerst opnieuw een stijging opgetekend. Deze lichte stijging van 3,0 % was toe te schrijven aan de toename van het belang (zowel absoluut als relatief) van geldoverdrachten.

De statistieken tonen aan dat sedert de introductie van de EUR minder *manuele wisselverrichtingen* aan de Cel gemeld werden. Daar waar de wissels in biljetten in 2001 nog 38,6 % van totale aantal dossiers uit 2001 vertegenwoordigden, maakten ze in 2002 slechts 8,3 % van het totale aantal dossiers uit 2002 uit. De in 2002 waargenomen daling van de dossiers inzake manuele wisselverrichtingen zette zich in 2003 en 2004 door. In 2005 waren de manuele wisselverrichtingen goed voor 2,6 % van het totale aantal ontvangen dossiers.

Een vijfde van de dossiers die in 2001 gemeld werden, had betrekking op *geldoverdrachten*. Na een verdubbeling in 2002 (40,9 %), nam het belang af tot 12,3 % in 2004. In 2005 werd een kleine heropleving tot 16,6 % van het totale aantal dossiers uit 2005 opgemeten.

Hoewel stortingen in contanten op bankrekeningen in 2001 slechts 4,3 % van het totale aantal gemelde dossiers uitmaakten, vervijfvoudigde het belang tot 20,3 % in 2004. In 2005 maakten deze dossiers 18,8 % uit van het totale aantal dossiers dat in 2005 aan de Cel gemeld werd. Een mogelijke verklaring voor het belangrijke aandeel van deze verrichtingen in het totale aantal dossiers uit 2004 en 2005 kan gezocht worden in het feit dat menig spaarder zijn tegoeden in het buitenland – al dan niet in het kader van de Eenmalige Bevrijdende Aangifte (EBA) of anticiperend op de Europese Spaarrichtlijn - in contanten naar België gerepatriëerd heeft.

¹ Deze verrichtingen bestaan uit stortingen in contanten gevolgd door internationale transfers met tussenkomst van internationale systemen van geldoverdracht. Met deze diensten, die voornamelijk door wisselkantoren worden verleend, kan geld van en naar het buitenland worden overgemaakt.

Een zelfde stijgende trend (zowel in absolute als in relatieve cijfers) werd bij de *opnamen in contanten van bankrekeningen* vastgesteld. Daar waar deze verrichtingen in 2001 nog van gering belang waren (2,4 % van het totale aantal meldingen aan de Cel), vertegenwoordigden ze in 2002 al 5,2 % van het aantal nieuwe dossiers. Sinds 2005 heeft een tiende van de nieuwe dossiers betrekking op dergelijke verrichtingen.

Doorgemelde dossiers

De voornaamste vorm waaronder fondsen met illegale oorsprong gegenereerd worden, zijn contanten. Deze vaststelling, die op internationaal vlak door de FAG² bevestigd wordt, heeft tot gevolg dat criminelen hun toevlucht moeten zoeken tot verrichtingen die hen toelaten die fondsen in het financiële circuit in te brengen. Een analyse van de doorgemelde dossiers van de Cel volgens de aard van de verrichtingen bevestigt de aanwezigheid en het gebruik van contanten van illegale oorsprong in België en toont aan dat die cashgelden het voorwerp uitmaken van verschillende soorten witwasverrichtingen. Het gaat hierbij voornamelijk om wisselverrichtingen, geldoverdrachten en verrichtingen in contanten op bankrekeningen.

Deze verrichtingen vertegenwoordigden in 2001 samen zo'n 66,0 % van de in 2001 doorgemelde dossiers van de Cel. In de periode tussen 2002 en 2003 daalde het aandeel van 68,6 % tot 53,6 %. In 2005 hield 52,4 % van de door de Cel doorgemelde dossiers verband met wisselverrichtingen, geldoverdrachten, stortingen in contanten op en opnamen van bankrekeningen.

Manuele wisselverrichtingen

In de eerste activiteitenjaren van de Cel had het overgrote deel van de aan de Procureur des Konings doorgemelde dossiers betrekking op de aan- en verkoop van vreemde valuta in contanten. Deze dossiers vertegenwoordigden tot 31 december 2001 circa 57,1 % van het totale aantal doorgemelde dossiers van de Cel sinds haar oprichting in december 1993.

De feitelijke aanbieding van bepaalde valuta bij het uitvoeren van wisselverrichtingen alsook de aard van de gebruikte coupures vormden waardevolle aanwijzingen bij de behandeling van deze dossiers door de Cel. Zo vormde de wissel van NLG naar andere Europese deviezen in kleine coupures door gelegheidsklanten een betekenisvolle typologische aanwijzing voor dossiers die gerelateerd waren aan illegale drughandel met Nederland.

Deze tendens kende sinds 1 januari 2002 een ommekeer als gevolg van de overgang naar de euro. Vooruitlopend op deze verandering, werd door de Cel in haar activiteitenverslag van 2000-2001 reeds aangestipt dat ingevolge de invoering van de euro de wisselverrichtingen met munten van de eurozone zouden verdwijnen en dat het aantal manuele wisselverrichtingen bijgevolg sterk zou dalen³.

² GAFI, *Rapport sur les typologies du blanchiment 2000-2001*, p. 17.

³ Zie het 8^e activiteitenverslag, 2000-2001, p. 52.

Zoals uit de statistieken en de typologieën blijkt, werd de verwachte evolutie vanaf 1 januari 2002 bevestigd. In 2002 had 28,2 % van de doorgemelde dossiers betrekking op manuele wisselverrichtingen, een jaar eerder was dat nog 45,3 %. Het procentueel aandeel van de dossiers met manuele wisselverrichtingen zakte in 2004 tot 8,1 %. In 2005 had 7,1 % van de doorgemelde dossiers betrekking op wissels in biljetten.

Naast het effect van de invoering van de euro, zou deze belangrijke afname ook verklaard kunnen worden door het feit dat een deel van de wisselverrichtingen in het buitenland uitgevoerd wordt alvorens de vreemde valuta in België terechtkomen. Dit zou het geval kunnen zijn voor valuta die het voorwerp uitmaakten van wisselverrichtingen in een land waar de sector voor manuele wisselverrichtingen minder gereguleerd is.

De twee voornaamste onderliggende ernstige misdrijven die in de periode tussen 2002 en 2005 in deze dossiers werden vastgesteld, waren drughandel en illegale in goederen en koopwaren.

Geldoverdrachten (money remittance)

Het procentueel belang van de geldoverdrachten in het aantal doorgemelde dossiers van de Cel bedroeg 14,9 % in 2001. Na een piek van 30,9 % in 2002 daalde het belang in de periode tussen 2003 en 2004 van 26,8 % tot 23,2 %. De dossiers met money remittance verrichtingen vertegenwoordigden iets meer dan een tiende (11,6 %) van het totale aantal doorgemelde dossiers in 2005.

Daar waar deze verrichtingen bestaan uit stortingen in contanten die gevolgd worden door transfers die met tussenkomst van internationale geldoverdrachtsystemen tot stand komen, worden enerzijds meer contanten aangeboden bij het storten van de gelden die de transfer voorafgaan en worden anderzijds minder contanten opgenomen als de overgeschreven gelden in speciën opgenomen worden.

De cashgelden die het voorwerp uitmaken van stortingen in het kader van money remittance verrichtingen vloeien in het algemeen rechtstreeks uit een illegale activiteit voort en worden op die manier voor het eerst in het financiële circuit ingebracht. Het gaat inderdaad zelden om contanten die al eerder in het financiële stelsel in omloop waren. Er dient evenwel te worden opgemerkt dat bepaalde fondsen die voor geldoverdrachten aangewend worden, niet uit stortingen in speciën voortvloeien, maar via een betaal- of kredietkaart vereffend worden. In deze gevallen werden de gelden die het voorwerp van de geldoverdracht uitmaken, eerder al in het financiële stelsel geïnjecteerd.

De dossiers die in de periode tussen 2001 en 2003 doorgemeld werden en waarin sprake was van geldoverdrachten hielden voornamelijk verband met mensenhandel en de exploitatie van prostitutie. In 2004 werd het meeste aantal dossiers doorgemeld wegens ernstige aanwijzingen van het witwassen van geld voortkomend uit handel in clandestiene werkkrachten en de exploitatie van prostitutie. Oplichting nam in 2005 de tweede plaats in en strandde hierdoor na illegale drughandel, maar voor mensenhandel.

Verrichtingen in contanten op bankrekeningen

De stortingen in contanten op bankrekeningen in doorgemelde dossiers namen in de loop van de jaren zowel in absolute als in procentuele cijfers sterk toe. In 2001 had 3,1 % van het totale aantal doorgemelde dossiers betrekking op dergelijke verrichtingen. Een jaar later was dit aandeel al opgelopen tot 5,2 %. De dossiers handhaafden zich in 2004, met een belang van 11,0 % op een gelijkaardig niveau als in 2003. In 2005 had iets minder dan een vijfde van de doorgemelde dossiers betrekking op stortingen in contanten op bankrekeningen.

De opwaartse trend in het aantal doorgemelde dossiers met verrichtingen in contanten kan in verband gebracht worden met bepaalde doorgemelde dossiers van de Cel waaruit gebleken is dat de in contanten aangebrachte fondsen voortvloeiden uit gelden die buiten de EBA naar België gerepatrieerd werden en waarvan vermoed kon worden dat ze van illegale oorsprong waren.

Naast de toename van het aantal dossiers met stortingen in contanten op bankrekeningen, stelde de Cel sinds 2001 ook een toename van het aantal doorgemelde dossiers met opnamen in contanten vast. Het belang nam van 2,7 % in 2001 gestadig toe en bereikte in 2005 de kaap van 15,0 %.

Een verklaring voor de verhoging van het aantal doorgemelde dossiers met verrichtingen in contanten op bankrekeningen kan gedeeltelijk ook gezocht worden in de uitbreiding van de lijst met onderliggende misdrijven als gevolg van de inwerkingtreding van de wet van 12 januari 2004, en in de toevoeging van misbruik van vennootschapsgoederen in het bijzonder. Het is immers zo dat de typische verrichtingen die in dergelijke dossiers opgetekend worden uit opnamen in contanten van rekeningen van vennootschappen bestaan en het verder gebruik van deze fondsen voor persoonlijke doeleinden.

* * *